ΕΠΙΚΙΡΟΜΕΝΟ ΑΠΤΟ ΤΜΙΜΑ
ΤΙΣ ΛΑΙΚΙΣ ΜΟΡΦΟΣΙΣ ΤΥ
ΑΖΟΒΟ-ΤΖΕΡΝΟΜΟΡΙΚΥ ΚΡΑΙ

ΠΡΟΓΡΑΜΑ ΤΙΣ ΜΙΤΡΙΚΙΣ ΓΛΟΣΑΣ

για τα μι πλέρια μεςέα ελινικα ςκολια.

1935 ΕΚΔΟΤΙΚΟ «ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ»

ΕΠΙΚΙΡΟΜΕΝΟ ΑΠΤΟ ΤΜΙΜΑ
ΤΙΣ ΛΑΙΚΙΣ ΜΟΡΦΟΣΙΣ ΤΥ
ΑΖΟΒΟ-ΤΖΕΡΝΟΜΟΡΙΚΥ ΚΡΑΙ

ΠΡΟΓΡΑΜΑ ΤΙΣ ΜΙΤΡΙΚΙΣ ΓΛΟΣΑΣ

για τα μι πλέρια μεςέα ελινικα ςκολια

1935 ΕΚΔΟΤΙΚΟ «ΚΟΜΥΝΙΣΤΙΣ»

Το πρόγραμα τις ελινικις γλόςας έχι ςινταχτι επι τι βάςι το προγράματος τις ροςικις γλόςας έκδοςις 1933 κε τον αλαγον κε τροποπιίςεον, πυ γένιχαν πάνο ς'αφτο το 1934.

Το πρόγραμα τις ελινικις γλόςας ςιςτιματοπιι τον όνκο τον γνόςεον κε τον δεκςιοτίτον, πυ με μεγάλι ακρίβια περιγράφοντε.

Ι πίρα τις εργαςίας πάνο ςτο νέο το πρόγραμα επιβεβέοςε τιν ορθότιτα τυ γενικύ-τυ καταρτιζμυ. Σίνχρονα όμος ι πραχτικι αποκάλιπςε αρκετες ελίπςις. Ι πιο υςιόδικι έλιπςι τυ προγράματος ένκιτε ςε τύτο, ότι ςε αρκετα μέρι δεν πέρνι ιπ' όπςι τις ιδιομορφίες τις πεδικις ιλικίας κε προςφέρι ίλι ςτυς μαθιτεβόμενυς τον διάφορον τάκςεον πολι δίςκολι.

Στο ςχολικο χρόνο 1934 — 35 το πρόγραμα απαλάςετε απ' αφτες τις περιτες λεπτομέριες, βγένι απτο πρόγραμα ίτε μεταφέρετε ςε ανότερι τάκςι ι ίλι, πυ ίνε πολι βαρια για τιν ιλικία τον μαθιτεβόμενον αφτις τις τάκςις, κε επιτέλυς κςεκινόντας απτιν πραγματικι ποςότιτα τον όρον κςανα διαμιράζετε ι ίλι τυ προγράματος κατα τα έτι τις διδαςκαλίας έτςι, όςτε εκςαςφαλίζετε όλι ι διναγότιτα ςοβαρα κε εδρέα να εκμάθυνε τιν ίλι ι μαθιτεβόμενι (αναθεορύντε ι όρες ι αφιερομένες για επανάλιπςι).

Ι ΚΑΤΑΝΟΜΙ ΤΙΣ ΙΛΙΣ ΤΥ ΠΡΟΓΡΑΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΑΚΣΙΣ.

1. Το πρόγραμα τις V τάκςις, ιςτερ' απο μερικες προκαταρχτικες γνὸςις για τι ςίντακςι τις πρὸταςις, πρέπι να ςιμπεριλὰβι τα χιριότερα τμὶματα τις μορφολογὶας: ι ςίςταςι τις λέκςις, τα οςιαςτικα, τα επίθετα, τα αριθμιτικα, ι αντονιμὶες κε τα ρίματα.

2. Στιν VI τάκςι πρέπι να τελιόςι ι μορφολογία (επιρὶματα, μετοχες, μετοχικα επιρίματα, προθέςις, ςίνδεζμι, μόρια, επιφονίματα). Ιςτερ' απ' αφτα ι κιριὸτερι προςοχι πρέπι να επιςτιθι ςτι ςίντακςι τις πρόταςις.

3. Το πρὸγραμα τις VII τάκςις αρχίζι απτα αφτότελι μέλι τις πρόταςις. Ι μετοχικες κε μετοχικες επιριματικες παραθέςις κ. α.) κε τελιὸνι με τον ἀμεςο κε ὲμεςο λόγο. Στιν VII τάκςι ι κιριὸτερι προςοχι πρὲπι να επιςτιθι ςτιν ςὶντακςι τυ λόγυ.

ΠΕΜΠΤΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.

Α. Γραματικι, ορθογραφία ςτίκςι.

Ι π ρ ό τ α ς ι κ ε ι ς ί ς τ α ς ί-τ ι ς. Ενια πρὸταςις. Προτάςις αφιγιματικες, εροτιματικες, επιφονιματικες κε ο τονιζμὸς-τυς (3 όρες).

Τελία, εροτιματικο κε επιφονιματικο ςτο τέλος τις πρόταςις. Αποςιοπιτικα ςαν ςιμὶο διακοπις τις ςκέπςις. Ιποκίμενο κε κατιγόριμα (4 όρες). Ο ρόλος-τυς ςτιν πρόταςι. Προςδιοριζμι (επεχςιγιματικες λὲκςις). Ο ρόλος-τυς ςτιν πρὸταςι κε ο ςινδιαζμός-τυς με το ιποκὶμενο κε το κατιγόριμα. Καθοριζμος τυ ςινδιαζμυ τον λέκςεον τις πρόταςις με εροτίςις. Κατανομι τις πρὸταςις ςε ζεβγάρια λέκςεον, πυ ενόνοντε αναμετακςί-τυς. Πλέριες κε λιπςες προτάςις. Ενια λόγυ (5 όρες).

Ι λ έ κ ς ι ς τ ι ν π ρ ό τ α ς ι. Λογικος τονιζμος. Δεκςιότιτα να διακρίνινε τον λογικο τονιζμο στιν ανάγνοςι. Ι λέκςι με πολες ςιμαςίες. Ι ακριβις ςιμαςία τις λέκςις εκςαρτιμένι απτο κίμενο. Ι άμεςι κε μεταφορικι ςιμαςία τις λέκςις. Ενια τον ςινονίμον. Ικανότιτα να τα διακρίνυνε κε να τα χριςιμοπιίςυνε (3 όρες).

Φ τ ό ν κ ι κ ε γ ρ ά μ α τ α. Ι ςιμετοχι τον οργάνον το λόγυ στο ςχιματιζμο τον φτόνκον. Τριβάμενι κε άτριφτι φτόνκι. Σιλαβι. Ο μιςότριβος φτόνκος ι πριν κε μετα τυς άτριφτυς **α,ο,υ,ι** (δίφτονκι). Τονιζμος. Ιχικι κε άιχι τριβάμενι. Κςακολυθιτικι κε στιγμικι. Σιντραβιγμος (4 όρες).

Σ ί ς τ α ς ι τ ι ς λ έ κ ς ι ς. Τα ςιμαντικα μέρι τις λέκςις. θέμα κε κατάλικςι, ρίζα, χαραχτίρας, πρόβαλμα κε πρόςφιμα. Διαδοχι τον φτόνκον ςτο ςχιματιζμο κε ςτιν αλαγι τον λέκςεον. Ι απλύςτερες περιπτόςις τις διαδοχις τον τριβάμενον φτόνκον. Σχιματιζμος νέον λέκςεον με τι βοίθια τον προβαλμάτον κε προςφιμάτον. Ορθογραφία τυ προβάλματος **προς** (6 όρες). Σίνθετες λέκςις: Λέκςις χορις τον ενοτικο φτόνκο. Σίνθετες λέκςις απο άλες ςιντομεβμένες. Ορθογραφία τον ςίνθετον λέκςεον, πυ ίνε κίρια ονόματα (6 όρες).

Α ρ θ ρ α. Ι ςιμαςία-τυς (1 όρα).

Υ ς ι α ς τ ι κ α. Ι ςιμαςία τον υςιαςτικον ονομάτον. Ι αλαγες τον υςιαςτικον ονομάτον. Ι αλαγες τον υςιαςτικον κατα πτόςις. Ι πτόςις κε τα άρθρα, ςαν ενδίκςις διάφορον ςχέςεον τυ υςιαςτικυ προς τις άλες λέκςις. Το γένος τον υςιαςτικον. Ο αριθμος τον υςιαςτικον. Υςιαςτικα, πυ χριςιμοπιύντε μόνο στον ενικο ίτε μόνο στον πλιθιντικο αριθμο (λιπςα). Το υςιαςτικο, ςαν ιποκίμενο κε ςαν προςδιοριζμος (επεκςιγιματικι λέκςι).

Τίπι κλίςις τον υςιαςτικον. Ι καταλίκςις τον αρς. θιλ. κε υδ. στιν ον. τυ εν. αριθμυ. Το άρθρο κε ι καταλίκςις στιν κλίςι τον υςιαςτικον ςαν ενδίκςις τον διαφόρον ςχέςεον τυ υςιαςτικυ προς άλι λέκςι. Υςιαςτικα ιςοςίλαβα κε ανιςοςίλαβα κε ο ιδιέτερος τρόπος τυ ςχιματιζμυ τον τελεφτέον.

Τα προςφίματα τον υςιαςτικον κε ι ςιμαςία-τυς (15 όρες).

Ε π ί θ ε τ α. Ι ςιμαςία τον επιθέτον ονομάτον. Ι αλαγες τον επιθέτον κατα πτόςις, γένι κε αριθμυς. Ι βαθμι τον επιθέτον. Ο ςινδιαζμος τον επιθέτον ονομάτον ςτις προτάςις. Τα επίθετα, ςαν επεκςιγιματικες λέκςις (προςδιοριζμι). Ι μετατροπι τυ επιθέτυ ςε υςιαςτικο. **(Ιρθε ο άροςτος** κε **ο άροςτος άνθροπος).**

Κλίςι τον επιθέτον. Προςφίματα τον επιθέτον (6 όρες).

Α ρ ι θ μ ι τ ι κ α. Ι ςιμαςία τον αριθμιτικον. Ποςοτικα (απόλιτα) κε ταχτικα αριθμιτικα. Ο ςινδιαζμος τον αριθμιτικον με τα υςιαςτικα. Ο ρόλος τον αριθμιτικον ςτιν πρόταςι.

Κλίςι τον αριθμιτικον (2 ορες).

Α ν τ ο ν ι μ ί ε ς. Ι ςιμαςία τίς αντονιμίας. Αντονιμίες προςοπικες, χτιματικες, αφτόπαθες, διχτικες, εροτιματικες, οριςτικες, αόριςτες, αρνιτικες, αναφορικες. Ι αλαγες ςτις αντονιμίες: αλαγες κατα πτόςις· αλαγες κατα πτόςις κε γένι. Ι αντονιμία ος ιποκίμενο κε ος προςδιοριζμος (επεκςιγιματικι λέκςι).

Κλίςι τον αντονιμιον. Ορθογραφία τον χτιματικον κε αφτοπαθον αντονιμιον. Εκςάςκιςι ςτιν ορθι χρίςι τον αντονιμιον (5 όρες).

Ρ ί μ α τ α. Ι ςιμαςία τυ ρίματος. Ι αλαγες τυ ρίματος κατα χρόνυς κε πρόςοπα. Το ρίμα, ςαν κατιγόριμα. Ο ςινδιαζμος τυ ρίματος με το υςιαςτικο, ςαν ςε ιποκίμενο κε ςαν ςε προςδιοριζμο.

Ιδι τυ ρίματος. Σχιματιζμος τον ιδον. Χρόνι τυ ρίματος. Αφκςιςι. Ι χρίςι τον χρόνον τυ ρίματος. Οκςίτονα κε παροκςίτονα ρίματα. Διάκριςι τον ριματικον καταλίκςεον **υμε** κε **ετε**. Απρόςοπα ρίματα. Ι προέλεφςι τον απρόςοπον ριμάτον. Τρόπι τυ ρίματος (οριςτικος, προςταχτικος, διvιτικος, αμφίβολος). Προςφίματα τον ριμάτον (10 όρες).

Β. Εργαςία με το βιβλιο.

Δεκςιότιτα προςανατολιζμυ ςτο βιβλίο, φίλο τυ τίτλυ (εκςόφιλο), επικεφαλίδες, πρόλογος, ιςαγογι, μέρι κε κεφάλεα τυ βιβλίυ, ςιμαςία τον διαφόρον ςτιχίον (1 όρα).

Δεκςιότιτα να κςεχορίςυνε ςτο κίμενο τις κιριότερες ιδέες (2 όρες).

Σχιματιζμος απλυ πλάνυ (4 όρες).

Δεκςιότιτα προςανατολιζμυ ςτο περιεχόμενο τις εφιμερίδας („ςτο ςιμερινο αριθμο“). Τα τμίματα τις εφιμερίδας. Εκλογι αποκομάτον τις εφιμερίδας πάνο ςε οριζμένο ζίτιμα (3 όρες).

Ικανότιτα χριςιμοπίιςις λεκςιλογίυ (μετακςι άλον κε ορθογραφικυ) (1 όρα). Σχιματιζμος λεκςιλογίυ νέον λέκςεον άγνοςτον άλοτε ςτυς μαθιτεβόμενυς.

Προφορικι κε γραφτι απόδοςι τυ διαβαζμένυ πάνο ςε διάφορες εργαςίες (ανάπτικςι ίτε περίλιπςι τυ κιμένυ, αλαγι πλάνυ κ.υ.κ.) (4 όρες).

Γραφτες εκθὲςις τον μαθιτεβόμενον: εκθὲςις αφιγιματικυ χαραχτὶρα με θέμα διάφορα περιςτατικα απτιν ζοι αφτον τον μαθιτεβόμενον ίτε απτιν ζοι τις τάκςις, τυ ςκολιυ (π.χ. περιγραφι τις εκδρομις ςτι φίςι, ὶτε ςε χαμια παραγογι), ίτε με θέματα παρμένα απτα έργα, πυ διαβὰςανε (4 όρες).

ΕΧΤΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.

Α. Γραματικι, ορθογραφία, ςτίκςι.

Ε π ι ρ ί μ α τ α. Ι ςιμαςὶα τον επιριμάτον. Το άκλιτο τον επιριμάτον. Ο ρόλος τον επιριμάτον ςτιν πρότασι. Ο ςχιματιζμος τον επιριμὰτον απο άλα μέρι τυ λόγυ. Βαθμι τον επιριμὰτον. Διὰκριςι τον επιριμὰτον απο ὰλες λέκςις ομόιχες (3 όρες).

Μ ε τ ο χ ὲ ς. Ενια μετοχον. Τα κινα γνορίζματα μετοχον κε επιθέτον (γένος, πτόςι, ςιμφονία), μετοχον κε ριμάτον (χρόνος, ίδος, διὶκιςι). Μετοχες ενεςτότα κε παρακιμένυ. Σχιματιζμος τον μετοχον. Ι μετοχι ςαν φενόμενο τις φιλολογικις γλόςας. Ι προέλεφςι τις μετοχις. Μετατροπι τις μετοχις ςε υςιαςτικο. Εκςὰςκιςι ςτιν ςιμφονὶα τον μετοχον με τα υςιαςτικα κε ςτιν ορθι κατὰτακςι τον λὲκςεον, όταν ιπάρχυνε ςτον λὸγο μετοχες (6 όρες).

Μ ε τ ο χ ι κ α ε π ι ρ ί μ α τ α. Ενια μετοχικον επιριμάτον. Κινα γνορίζματα τον μετοχικον επιριμάτον κε τον ριμὰτον (χρὸνος, ίδος, διίκιςι), τον μετοχικον επιριμάτον κε τον επιριμάτον (το άκλιτο, ο ρόλος-τυς ςτιν ςίντακςι). Σιμαςὶα τον μετοχικον επιριμάτον. Σχιματιζμος τον μετοχικον επιριμάτον (4 όρες).

Επανάλιπςι τον μαθιμὲνον για τις προθέςις κε τυς ςινδέζμυς. Διὰκριςι τον προθέςεον απτα προβάλματα ςτις πιο δίςκολες περιπτὸςις (π.χ.μπροςτα ςτα υςιαςτικα, επίθετα). Ορθογραφὶα τον προθέςεον. Ενια μορίον. Ι ςιμαςὶα τον μορὶον. Ορθογραφὶα τον μορίον **θα, να** ςτον ςιντραβιγμο. Ενια επιφονιμάτον (3 όρες).

Επανὰλιπςι κε γενίκεφςι τον μαθιμὲνον όςον αφορα τιν πρότα-ςι, το ιποκὶμενο, το κατιγόριμα κε τυς προςδιοριζμυς (επεκςιγιματικες λέκςις). Προςδιοριζμι, πυ εκφράζοντε με διάφορα μέρι τυ λόγυ. Παράθεςι. Χριςιμοπίιςι τυ ενοτικυ μπροςτα ςτιν παράθεςι. Σιμπτιγμένο κε αναπτιγμένο κατιγόριμα (3 όρες).

Α ν α π τ ι γ μ έ ν ο κ α τ ι γ ό ρ ι μ α. Ενοτικο ςτο αναπτιγμένο κατιγὸριμα. Διάφορα ίδι τυ αναπτιγμὲνυ κατιγορὶματος. Πάβλα

ςτο αναπτιγμένο κατιγόριμα (όταν λίπι το ςινδετικο) (3 όρες).

Τίπι προτάςεον. Απλι κε πλατια (αναπτιγμένι) πρόταςι. Πρόταςι προςοπικι κε απρόςοπι. Το κατιγόριμα ςτιν απρόςοπι πρόταςι. Επιγραφικι πρόταςι (3 όρες).

Ο μ ο ι δ ι μ έ λ ι τ ι ς π ρ ό τ α ς ι ς. Πρόταςι με πολα ιποκίμενα, κατιγορίματα, ομοιδις προςδιοριζμος. Ο τονιζμος ςτιν πρόταςι, πυ έχι ομοιδι μέλι. Ι ςίνδεζμι κοντα ςτα ομοιδι μέλι. Το κόμα κοντα ςτα ομοιδι μέλι. Ι γενικέβυςα λέκςι κοντα ςτα ομοιδι μέλι. Εκςιγιματικα κε πάβλα κοντα ςτις γενικέβυςες λέκςις. Εκςιγιματικα μπροςτα ςτιν απαρίθμιςι, πυ δεν έχι γενικέβυςα λέκςι, όταν ιπάρχι ο αντίςτιχος τονιζμος (5 όρες).

Π ρ ο ς φ ό ν ι ς ι (κ λ ί ς ι). Κόμα κε επιφονιματικο κοντα ςτις προςφονίςις (1 όρα).

Ε π ι φ ό ν ι μ α. Κόμα κε επιφονιματικο κοντα ςτα επιφονίματα (1 όρα).

ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ.

Δεκςιότιτες περίλιπςις.

Γραφτες εκθέςις τον μαθιτεβόμενον. Εκθέςις περιγραφικυ χαραχτίρα: περιγραφι τις παραγογις μαζι με τιν περιγραφι τον μιχανον, τον ςιςκεβον κ.υ.κ. επι τι βάςι τον ατομικον παρατιρίςεον κε τον διαβαζμένον απτα βιβλία. Ικονικα μέςα τυ λόγυ (επίθετα, μεταφορες, ςινκρίςις). Ικανότιτα χρίςις αφτον (5 όρες).

Εκςακολύθιςι τις εργαςίας με το λεκςιλόγιο. Σχιματιζμος λεκςιλογίυ επιςτιμονικο-τεχνικον κε πολιτικον όρον.

ΕΒΔΟΜΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.

Α. Γραματικι, ορθογραφία, ςτίκςι.

Λ ό γ ο ς (π ε ρ ί ο δ ο ς). Ο λόγος ςαν έκφραςι ενιέας ςίνθετις ςκέπςις. Ιδι λόγον: λόγι με παραταχτικι ςίνδεςι κε λόγι με ιποταχτικι ςίνδεςι. Ι διαφορα αφτον τον διο λόγον κατ' ένια (4 όρες).

Λόγι με παραταχτικι ςίνδεςι. Ι ένοςι τον προτάςεον ςτο λόγο με παραταχτικι ςίνδεςι. Ι ςίνδεζμι τις παραταχτικις ςίνδεςις κε ι ςιμαςία-τος. Το κόμα ςτιν παραταχτικι ςίνδεςι τον προτάςεον. Ι χορις

ςινδέζμυς ένοςι τον προτάςεον, πυ περιέχοντε ςτο λόγο με παραταχτικι ςίνδεςι. Ι αμιβέα ςχέςι αφτον τον προτάςεον κατ' ένια (ο ςινχρονιζμος τον πράκςεον, ι ςινέπια, ι αντίθεςι κ. α.). Κόμα κε ανο τελία ςτις προτάςις, πυ ενόνοντε παραταχτικα χορις ςινδέζμυς (6 όρες).

Προτάςις με ιποταχτικι ςίνδεςι. Κίρια κε δεφτερέβυςα (εκςαρτιμένι) πρόταςι. Σίνδεζμι κε ςινδετικες λέκςις, πυ ενόνυνε τιν εκςαρτιμένι πρόταςι με τιν κιρία. Σιμαςία αφτον τον ςινδέζμον κε τον ςινδετικον λέκςεον (ετία, ιπόθεςι, ςκόπος κ. α.).

Ι θέςι τις εκςαρτιμένις πρότας, πυ λέγετε με τιν ενοτικι λέκςι **ο οπίος (πυ)**. Κόμα για τον κςεχοριζμο τις εκςαρτιμένις πρόταςις απο τιν κιρία. Ι θέςι τυ κόματος κοντα ςτυς ςίνθετος ςινδέζμυς (**εκςετίας αφτυ** κ. α). Ιποταχτικι λόγι, πυ έχυνε προτάςις, ι οπίες φανερόνυν ετία, χρόνο, ιπόθεςι κε ενόνοντε χορις ςινδέζμυς. Εκςιγιματικα κε πάβλα μετακςι τον προτάςεον ιποταχτικον λόγον, πυ λέγοντε χορις ςινδέζμυς (8 όρες).

Ενια αφτοτέλιας κε ο ςιμαςιολογικός τις ρόλος.

Παράθεςι. Αφτότελι παράθεςι. Ενοτικο, κόμα κε πάβλα κοντα ςτις αφτότελες παραθέςις (4 όρες).

Μετοχικες επιριματικες παραθέςις. Κόμα για τον κςεχοριζμο τον μετοχικον επιριματικον παραθέςεον. Περιπτόςις παράλιψις τυ κόματος κοντα ςε όμια μετοχικα επιρίματα. Το ιδιέτερο τις χρίςις τον μετοχικον επιριματικον παραθέςεον. Αντικατάςταςι τον εκςαρτιμένον προτάςεον, πυ λέγοντε με τυς ςινδέζμυς **όταν, επιδι, με** μετοχικες επιριματικες παραθέςις. Περιπτόςις, οπότε ίνε αδίνατο να γίνι μια τέτια αντικατάςταςι. Αντίθετι αντικατάςταςι (5 όρες).

Μετοχικες παραθέςις. Σιμία ςτίκςις ςτις μετοχικες παραθέςις. Αντικατάςταςι τον εκςαρτιμένον προτάςεον, πυ λέγοντε με τιν ενοτικι λέκςι ο οπίος (πυ), με μετοχικες παραθέςις. Περιπτόςις οπότε ίνε αδίνατο να γίνι μια τέτια αντικατάςταςι. Αντίθετι αντικατάςταςι (6 όρες).

Επιθετικες παραθέςις. Τα αφτοτελι επίθετα ςαν μέςο ιδιέτερυ κςεχοριζμυ (τονιζμυ) τυ ενος ίτε τυ άλυ γνορίζματος τυ αντικιμένυ. Ι κιριότερι όρι τις αφτοτέλιας τον επιθέτον. Τα ςιμία τις ςτίκςις κοντα ςτα αφτοτελι επίθετα (2 όρες).

Αφτότελι υςιαςτικα ςε πλάγια πτόςι κε αφτότελι επιρίματα. Ο επεκςιγιματικος κε διεφκρινιςτικος ρόλος τον αφτοτελον

υςιαςτικον, πυ βρίςκοντε ςε πλάγια πτόςι, κε τον επιριμάτον. Ο κςεχοριζμος τέτιον υςιαςτικον κε επιριμάτον με κόματα (2 όρες).

Α μ ε ς ο ς κ ε έ μ ε ς ο ς λ ό γ ο ς. Ενια άμεςυ κε έμεςυ λόγυ. Ο ςχιματιζμος τυ έμεςυ λόγυ. Αντικατάςταςι άμεςυ λόγυ με έμεςο. Εμεςι ερότιςι. Τα ςιμία τις ςτίκςις κοντα ςτον άμεςο κε έμεςο λόγο (4 όρες).

Επανάλιπςι τον ορθογραφικον κανόνον καθος κε τον κανόνον τις ςτίκςις, πυ έχυνε διδαχτι ςτις προιγύμενες τάκςις.

Β. Εργαςία με το βιβλίο.

Ικανότιτα ςχιματιζμυ αναπτιγμένυ πλάνυ (4 όρες).
Δεκςιότιτες ςχιματιζμυ θέςεον, πάνο ςτο διαβαζμένο (6 όρες).

Γ. Προφορικος κε γραφτος λόγος.

Ικανότιτα χριςιμοπίιςις περικοπον απτα βιβλία κε τις εφιμερίδες ςτιν προφορικι έκθεςι. Εκςάςκιςι ςτις ςίνθετες περικοπες. Περικοπι με αλαγι τον προςοπικον καταλίκςεον κε τυ χρόνυ τον ριμάτον κε τον πτόςεον τον υςιαςτικον. Περικοπι με κενα (2 όρες).

Γραφτες εκθέςις τον μαθιτεβόμενον: Περιγραφι τις φίςις. Σχιματιζμος ςίνθετυ πλάνυ κε θέςεον ςτο άρθρο ίτε τιν ομιλία (6 όρες).

Δ. Κυβέντες για τι γλόςα (6 όρες).

Ο ρόλος τις γλόςας ςτιν ανθρόπινι κινονία. Ενια φιλολογικις γλόςας κε διαλέχτον. Διάλεχτι τις ελινικις γλόςας (ποντιακι, μαριυπολίτικι) (4 όρες).

Ι κςένες λέκςις ςτι ςίνχρονι φιλολογικι γλόςα. Ι ετίες τις εμφάνιςίς-τυς. Διεθνις λέκςις. Σχιματιζμος νέον λέκςεον (2 όρες).

Σιμ. Στις εκςετάςις δεν πρέπι να δοθύνε ςτυς μαθιτεβόμενυς εροτίςις απ᾽ αφτο το τμίμα.

ΕΠΕΚΣΙΓΙΣΙΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΑ ΤΙΣ ΕΛΙΝΙΚΙΣ ΓΛΟΣΑΣ (5-7).

Ο κίκλος τον γνόςεον, απτις οπίες αποτελίτε ι „ελινικι γλόςα" ςαν μάθιμα ςτο μι μεςέο ςκολιο ςινκροτίτε απο: α) τιν γραματικι

(μορφολογία κε ςινταχτικο), τιν ορθογραφία κε τιν ςτίκςι· β) τιν εργαςία με το βιβλίο· γ) τιν τεχνικι τυ προφορικυ κε γραφτυ λόγυ.

Το κύρςο τις γραματικις μαζι με το κύρςο τις ορθογραφίας κε τις ςτίκςις ςτο μεςέο ςκολιο δίνετε ςιςτιματικα· εδο ι μαθιτες μαθένυν όχι μονάχα εκίνα, πυ δεν μπορύςανε να μάθυνε ςτο αρχικο ςκολιο, μα για να κατοχιρόςυνε κε να εδρεόςυνε τις αποχτιμένες γνόςις κε δεκςιότιτες, καθος κε για να ςιςτιματοπιίςυν, όςα έμαθαν, επαναλαβένυνε κε όλα εκίνα τα τμίματα, (ιδιέτερα αφτο ιπάγετε ςτο πρόγραμα τις 5-ις τάκςις), όςα ςτο αρχικο ςκολιο πια πέραςαν.

Ι οριζμι τον ενιον τις πρότας ις, τυ ιποκίμενυ, τυ κατιγορίματος, καθος κε τον μερον τυ λόγυ δίνοντε ςτις επεκςιγίςις για να δοθι πιο αναπτιγμένος οριζμος, πράμα πυ δεν επιτρέπον ι προγραματικες διατιπόςις.

Πολι απ'αφτυς τυς οριζμυς ιπάρχυνε ςτις επεκςιγίςις τυ προγράματος τυ αρχικυ ςκολιυ. Μολατάφτα ίνε απόλιτι ανάνκι να επαναλιφτύνε ακόμι μια φορα εδο ς'αφτες τις επεκςιγίςις, επιδι, πρότα, εδο αφτι ι οριζμι δίνοντε τελιότερα κε, δέφτερον, ι δαςκάλι τον μι πλέριον μεςέον ςκολιον δεν έχυνε πάντοτε πρόχιρα το πρόγραμα κε τις επεκςιγίςις τυ αρχικυ ςκολιυ.

Τα γνορίζματα τις πρότας ις, τον μελόν-τις, τον μερον τυ λόγυ ανακινόνοντε ςτυς μαθιτεβόμενυς βαθμιδον κε κατολίγον, όςο πιο περιςότερες παρατιρίςις κάνυνε κε τις εδρεόνυνε ςτιν πράκςι με γραματικι ανάλιςι, πυ πρέπι φαρδια να εφαρμόζετε ς' όλι τι γραματικι εργαςία τυ ςκολιυ. Δεν θα ίτανε καθόλυ ςοςτο να τυς δοθύνε διαμιας, ςαν οριζμι, πυ πρέπι ν'αποςτιθίζοντε. Ι μαθιτεβόμενι τυς οριζμυς αφτυς πρέπι να τυς χονέπςυν ίςτερ' απτιν εργαςία, πυ θα κάνυνε πάνο ς'αφτο το ζίτιμα τυ προγράματος.

Ι γραφτες εργαςίες (εκθέςις), πυ γίνοντε, πρέπι να ςινδιαςτύνε με τιν εργαςία τον μαθιτεβόμενον ςίμφονα με το περιεχόμενο τυ προγράματος.

Ι διανομι τον ορον, πυ ορίζετε ςτο πρόγραμα, ίνε μόνο προςανατολιςτικι.

ΠΑΡΑΤΙΡΙΣΙΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΑ ΤΙΣ ΠΕΜΠΤΙΣ ΤΑΚΣΙΣ.

2. Ι μαθιτεβόμενι πρέπι να διακρίνυνε καλα τα ακόλυθα γνορίζματα τις πρότας ις:

α) Ι πρότασι ίνε λέξι ίτε ομάδα λέξεον, πυ εκφράζυνε τελιομένο νόιμα·

β) το τελιομένο νόιμα τις πρότασις εκφράζετε με το σταμάτιμα τις φονις, πυ στι γραφι το σιμιόνυμε, βάζοντας στο τέλος τις πρότασις τελία, εροτιματικο ίτε επιφονιματικο ίτε αποσιοπιτικα·

γ) στιν πρότασι ι λέξις ενόνοντε αναμεταξί-τυς γραματικα. Ι γραματικι ένοσι τον λέξεον στιν πρότασι εκδιλόνετε με εροτίσις κε σε μερικες περιπτόσις με τύτο, ότι ι λέξις σιμφονύνε κατα γένος, αριθμο, πτόσι ίτε πρόσοπο, σε άλες πάλι εκφράζετε με τύτο, ότι ι λέξις πέρνυν οριζμένο πτοτικο τίπο· σε μερικες περιπτόσις, ι ένοσι παραμένι ανέκφραστι·

δ) κέντρα, πυ οργανόνυνε τιν πρότασι, ίνε το ιποκίμενο κε το κατιγόριμα.

Ι απαρίθμισι τον γνοριζμάτον χαραχτιρίζι τιν πρότασι σαν μονάδα τυ λόγυ.

3. Ι εροτιματικι πρότασι έχι εν μέρι ιδιέτερο σχιματιζμο. Σ'αφτι σιχνα γίνετε μετάθεσι. (Ι λέξις δεν λέγοντε με τι φισικί-τυς σιρα). Στιν εροτιματικι πρότασι ι αντονιμία κε τα εροτιματικα επιρίματα (**πύ, πός**) έχυν ιδιέτερι σιμασία, επιδι δίχνυνε με ακρίβια, πιά ακριβος απάντισι χριάζετε: **πιός** (εργάτις) έκανε τιν εφέβρεσι αφτι;

4. Ι ένια τυ ιποκιμένυ σχιματίζετε απτα ακόλυθα γνορίζματα α) το ιποκίμενο εκφράζι το αντικίμενο τις σκέψις, για το οπίον κάτι λέγετε στιν πρότασι, β) ο πιο σινιθιζμένος τίπος τυ ιποκιμένυ ίνε ι ονομαστικι πτόσι.

Πρέπι να τονιστύνε ι περιπτόσις, οπόταν ι λέξι, πυ εκφράζι το αντικίμενο τις σκέψις, δεν βρίσκετε σε ονομαστικι πτόσι. Τέτιες περιπτόσις, πρότα παρατιρύντε στα αριθμιτικα: „τα μισα τις χιλιάδας — πεντακόσια". Εξοτερικος το ρόλο τυ ιποκιμένυ σ' αφτες τις περιπτόσις πέζι το αριθμιτικο, το αντικίμενο όμος, για το οπίο γίνετε λόγος εκφράζετε με γενικι πτόσι υσιαστικυ, χορις το οπίο, ι πρότι λέξι δεν έχι καμια οριζμένι σιμασία. Αλοτε πάλι ι πρότασι έχι αρκετα ιποκίμενα, απτα οπία μόνο το πρότο βρίσκετε σε ονομαστικι πτόσι, κε το άλο — σε ετιατικι κε με τιν πρόθεσι **με**. „Ο πατέρας με τον γιο πίγανε στο δάσος για ξίλα". Σ' αφτι τιν περίπτοσι ιποκίμενο ίνε σάμπος ι πρότι μόνο λέξι, μα το αντικίμενο τις σκέψις εκφράζετε κε με τις διο τις λέξις. Ι προτάσις, στις οπίες μεταξι τον λέξεον, πυ λένε για το αντικίμενο τις σκέψις, δεν ίνε λέξις στιν ονομαστικι πτόσι, θεορύντε σαν απρόσοπες: „δεν με μέλι

τι θα πι ο κόζμος" μ' αρέζι το „σπορτ". Οςον αφορα τις προτάςις, ςτις οπίες ιποκίμενο ίνε ρίμα, π.χ. „το να διαβάςο δεν ίνε δίςκολο" αφτες απρόςοπες δεν ίνε, επ.δι εδο το ρίμα απαντόντας ςτιν ερότιςι: „τί" παρυςιάζι εδο τιν αντικατάςταςι τυ υςιαςτικυ. Το ίδιο μπορι να πι κανις κε για τις άλες άκλιτες λέκςις, πυ ίνε ςτιν πρόταςι ιποκίμενα: „Κάτο αντίχιςε ςτιν έθυςα".

Ενια τυ κατιγορίματος ςχιματίζετε απτα ακόλυθα γνορίζματα:

α) Το κατιγόριμα ανακινόνι κάτι για το αντικίμενο τις ςκέψις ςτιν πρόταςι (τί κάνι το αντικίμενο, τί τυ γίνετε, τί λογις ίνε το αντικίμενο).

β) Το κατιγόριμα εκφράζετε με ρίμα, πυ ςιμφονι με το ιποκίμενο, ίτε με ονόματα (υςιαςτικα, κ.τ.λ.) ίτε με αντονιμία κε με ενοτικο.

Τον πρότο τίπο τις έκφραςις τυ κατιγορίματος, ςαν πιο απλο, ι μαθιτεβόμενι τον κςέρυνε πια απτο αρχικο ςκολιο, το δέφτερο — τον ονομαζόμενο αναπτιγμένο κατιγόριμα, τον μαθένυνε αργότερα ςτον 5-ο χρόνο, όταν διδάςκοντε τα μέρι τυ λόγυ (κιτ. υςιαςτικο, επίθετο κ. α.) κε ςινκεφαλεόνυνε όλες αφτες τις γνόςις ςτον 6-ο χρόνο (κιτ. αναπτιγμένο κατιγόριμα).

Αφυ δοθι ι ένια τυ ιποκιμένυ κε τυ κατιγορίματος, πρέπι να εκςεβρεθι ο ρόλος-τυς ςτιν πρόταςι, ςαν κίριά-τις μέλι. Πρέπι να τονιςτι, ότι αφτο το όνομα δίνετε ς' αφτα όχι διότι πάντοτε αφτα εκφράζανε το κιριότερο περιεχόμενο τις ςκέψις, πυ αποδίνετε με λόγια, μα αφτα ίνε τα διο κιριότερα κέντρα, απτα οπία εκςαρτόμενες ι λέκςις ςχιματίζονε τιν πρόταςι: γίρο ς' αφτα ςινκεντρόνοντε όλες ι λέκςις τις πρότας ις έτςι, όςτε κάθε πρόταςι μπορι να χοριςτι ςε διο ομάδες λέκςεον, απτις οπίες ι μια ενόνετε με το ιποκίμενο, κε ι άλι — με το κατιγόριμα. Ινε πολι οφέλιμο να μάθυνε τα πεδια να χορίζυνε τις προτάςις ςε διο τέτιες ομάδες. Ι μια απ' αφτες θ' απαντίςι ςτιν ερότιςι, για πιο γίνετε ομιλία ςτιν πρόταςι, ι άλι — ςτιν ερότιςι, τί λέγετε. Π.χ. „Ι υντάρνικι τις τάκςις-μας βραβεφτίκανε ςτι χτεςινι ςινεδρίαςι". Για πιυς γίνετε λόγος; — Για τυς υντάρνικυς τις τάκςις-μας. Τί λέγετε; — Οτι βραβεφτίκανε ςτι χτεςινι ςινεδρίαςι. Αφτες ι εροτίςις δεν ίνε εροτίςις ςτο ιποκίμενο κε το κατιγόριμα, αφτες ίνε εροτίςις ς' ολάκερες ομάδες λέκςεον: ςτι μια απτις ομάδες θα βρόμε το ιποκίμενο, ςτιν άλι — το κατιγόριμα, κε ςε κάθε ομάδα θα βρόμε γραμματικι ένοςι τον προςδιοριςμον με το ιποκίμενο ίτε το κατιγόριμα κε μεταξι αφτον. Ετςι, ο κιριότερος ρόλος

τυ ιποκίμενυ κε τυ κατιγορίματος ένκιτε ςε τύτο, ότι ενόνυνε γραματικα όλες τις λέκςις, ςχιματίζοντας πρὸταςι.

5. Τα γνορίζματα τον υςιαςτικον ονομὰτον ίνε:

α) Υςιαςτικο ίνε μὲρος τυ λόγυ, πυ διλόνι αντικίμενο (πρὰματα διλ. αντικίμενα με τιν κιριολεκςία τις λέκςις, ανθρὸπυς, φενόμενα, ςιμβὰντα κ.υ.κ, — γενικα κάθὲ τι, για το οπίο μπορι να ροτίςι καν ις πιος, πια, πιο ίνε αφτο ίτε τί ὶνε αφτο).

β) Τα υςιαςτικα αλάζυνε κατα πτόςις κε αριθμυς, διλ. κλίνοντε.

γ) Στιν πρὸταςι το υςιαςτικο μπορι να ίνε ίτε ιποκίμενο, ίτε κατιγορὺμενο, ίτε προςδιοριζμος, πυ απαντα ςτις εροτίςις ςε πλάγιες πτόςις.

Ολ' αφτα τα γνορίζματα μαζι δίνυνε ςτο υςιαςτικο εκίνι τι ςιμαςία τις αντικιμενικότιτας, πυ καθορὶζι το υςιαςτικο ςαν μέρος τυ λόγυ. Μερικα υςιαςτικα, ος γναςτο, δεν κλίνοντε. Π.χ. **ο Αβρααμ, το τραμ, το άλφα.** Σε τέτια περίπτοςι τα αναγνορίζυμε αφτα, ςαν υςιαςτικα, απτο πρὸτο κε το τρίτο γνόριζμα, διλ. απτι γενικι ςιμαςία τις αντικιμενικὸτιτας, πυ εκδιλόνετε ςτιν ςινκεκριμένι-τυς ςιμαςία κε το ρὸλο-τυς ςτιν πρόταςι.

6. Τα γνορὶζματα τον επιθέτον ονομάτον ίνε:

α) Το επίθετο διλόνι γνὸριζμα, πυ αποδίδετε ςτο αντικὶμενο (διάφορες ιδιότιτες, ςε πιον ανὶκι κὰτι, γενικα δὶχνι τί κε τι λογις ίνε το αντικίμενο).

β) Το επὶθετο αλάζι κατα γὲνι, αριθμυς κε πτόςις.

γ) Το επίθετο ςτιν πρόταςι ίνε επεκςιγιματικι λέκςι κε κατιγορύμενο (περιλαβὲνετε κι αφτο ςτο αναπτιγμένο κατιγόριμα).

7. Τα γνορίζματα τον αριθμιτικον ὶνε:

α) Τα αριθμιτικα διλόνυνε τιν ποςὸτιτα αντικιμένον ίτε τιν τὰκςι-τυς.

β) Τα αριθμιτικα, πυ διλὸνυνε τιν ποςὸτιτα τον αντικιμένον, ονομάζοντε ποςοτικα (απὸλιτα). Τα αριθμιτικα, πυ διλόνυνε τιν τὰκςι τον αντικιμένον, ονομάζυντε ταχτικα αριθμιτικα. Τα ποςοτικα κε τα ταχτικα αριθμιτικα αλὰζυνε κατα πτόςις, αριθμυς κε γένι.

γ) Τα ποςοτικά αριθμιτικα ςτιν πρόταςι μπορύνε να ὶνε ιποκὶμενα κε επεκςιγιματικες λὲκςις. Σαν επεκςιγιματικες λέκςις τα κλιτα ποςοτικα αριθμιτικα ςιμφονύνε με τα υςιαςτικα, κε πέζυνε ςτιν πρόταςι τον ίδιο ρόλο, πυ πέζυνε τα υςιαςτικα.

δ) Τα ταχτικα αριθμιτικα ςιμφονύνε με τα υςιαςτικα, ςτα οπὶα αναφέροντε, κε πέζυνε ςτιν πρόταςι τον ίδιο ρόλο, πυ πέζυνε κε τα επίθετα.

Τα λεγόμενα πολαπλαςιαςτικα αριθμιτικα κε χρονικα αριθμιτικα ίνε κε αφτα επίθετα, όταν πέρνυμε ιπ'όπςι τα γνορίζματα τον επιθέτον.

Τα λεγόμενα υςιαςτικα αριθμιτικα (**μονάδα, τριάρα, πενταρια** κ.τ.λ) πὲρνοντας ιπ'όπςι τα γνορίζματα τον υςιαςτικον ίνε κι αφτα υςιαςτικα, καθος κε ι λέκςις **το τρίτο, το πέμπτο, το εκατοςτο, το χιλιοςτο.**

Ι ονομαςίες τον αριθμιτικον μετα το δέκα ίνε ςίνθετες. Τα αριθμιτικα απτα 11 ός 19 αποτελύντε απτο **ένα, διο, τρία** κ.τ.λ. κε το δέκα. Τα πρότα διο έχυνε τις μονάδες μπροςτα **έντεκα δόδεκα** (απτο διο κε δέκα). Τα άλα έχυνε τις μονάδες πίςο **δεκατρία, δεκατέςαρα** κ.τ.λ. Τα αριθμιτικα 20, 30 κ.τ.λ. επίςις ςχιματίζοντε με τον ίδιο τρόπο ός το 100. Απτο 200—900 ςχιματίζοντε απτιν ονομαςία τον μονάδον, πυ μπένυνε ςτιν αρχι κε το εκατον, πυ ακολυθι **Διο κε εκατον διακόςια, τρια κε εκατον τριακόςια** κ.υ.κ.

8. Τα γνορίζματα τον αντονιμιον ίνε:

α) Ι αντονιμία μπένι αντι ονόματος (υςιαςτικυ, επιθέτυ, αριθμιτικυ). Αφτι ι „αντικατάςταςι" δεν πρέπι να ενοιθι έτςι: ότι ςε κάθε ςινκεκριμένι περίπτοςι ίνε δινατο να ιποδιχτι ακριβος με τιν αντονιμία οριζμένο πάντοτε όνομα, αλα ότι ι αντονιμία μπορι να έχι τι ςιμαςία, πυ έχι κε το υςιαςτικο (διλόνι αντικίμενο), ίτε τιν ςιμαςία, πυ έχι κε το επίθετο (διλόνι γνόριζμα), ίτε τιν ςιμαςία, πυ έχι το αριθμιτικο (διλόνι ποςο, τάκςι), χορις να ιποδίκςι απεφθίας τα αντικίμενα αφτα, τις πιότιτές-τυς κ.υ.κ, παρα μόνο τα αναφέρι. Π.χ. ςτιν πρόταςι „δόςτε-μυ το διβλίο-ςας"—„μυ" αναφέρι το πρόςοπο, πυ μιλι, χορις να το δίκςι, „ςας" δίχνι ςε πιον ανίκι το βιβλίο. Ετςι, ι αντονιμία αποχτάι ςινκεκριμένι ςιμαςία μόνο ςε κάπιο οριζμένο λόγο.

β) Μεριχες αντονιμίες, όπος κε τα υςιαςτικα, κλίνοντε χορις ν'αλάκςυνε κατα γένι, άλες, όπος τα επίθετα, κλίνοντε κε αλάζυνε κατα γένι· ιπάρχυνε κε μεριχες αντονιμίες, πυ ίνε άκλιτες.

γ) Οπος κε το υςιαςτικο κε το επίθετο ι αντονιμία ςτιν πρόταςι μπορι να ίνε ιποκίμενο, προςδιοριζμος ίτε κατιγορύμενο.

Σαν προςδιοριζμος ι αντονιμία, πυ αλάζι κατα γένι, ςιμφονι κατα γένος, αριθμο κε πτόςι με τι λέκςι, πυ προςδιορίζι· κε ι αντονιμία, πυ αλάζι μόνον κατα πτόςις κε αριθμυς ενόνετε με τις άλες

λὲκςις με τον τρόπο τις διίκιςις. Ι αντονιμία, πυ αλάζι κατα γένι, όπος κάθε επίθετο, μπορι να γίνι υςιαςτικο π.χ. „Ο καθένας τα δικά-τυ".

Κλινόμενι, όπος το υςιαςτικο κε το επίθετο, ι αντονιμία μολατάφτα έχι αρκετες δικές-τις διαφορες ςτις πιοτικες καταλίκςις.

9. Τα γνορίζματα τυ ρίματος ίνε:

α) Το ρίμα διλόνι πράκςι, πάθιμα, κατάςταςι, πυ αποδίδετε ςτο αντικίμενο κε γενικα λέγι, τί κὰνι το αντικίμενο ί τὶ τυ γίνετε.

β) Το ρὶμα αλάζι κατα πρόςοπα, αριθμυς κε χρόνος.

γ) Στιν πρὸταςι το ρὶμα ςινίθος ίνε κατιγόριμα, πυ ςιμφονι με το ιποκὶμενο. Μπορι όμος να ὶνε κε ςαν ιποκὶμενο π.χ. „Να γίμνάζεςε ίνε οφὲλιμο". Στις περιπτόςις διλ. εκίνες, όπυ το ρὶμα επέχι θὲςι υςιαςτικυ. Το παραπάνο μπορύςαμε νά πὺμε κε ὲτςι: „Ι γιμναςτικι ὶνε οφέλιμι".

Τα απρόςοπα ρίματα αναφανίκανε ςτις ανθρόπινες γλὸςες ςτυς παλιυς κερυς, οπόταν ι άνθροπι πιςτὲβανε ςτιν ίπαρκςι διάφορον „ιπερφιςικον" δινάμεον, καλον κε κακον κε τις διάφορες καταςτάςιςτυς, κε τα φιςικα φενὸμενα αποδίδανε ςτιν επενέργια αφτον τον δινὰμεον. Π.χ. „βρέχι" εκφράζετε έτςι ςαν κὰπια ανὸτερι δὶναμι να ιπάρχι, ι οπία παρὰγι αφτο το φενόμενο.

ΕΠΕΚΣΙΓΙΣΙΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΑ ΤΥ ΕΧΤΥ ΧΡΟΝΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.

10. Τα γνορὶζματα τυ επιρίματος ὶνε:

α) Τα επιρὶματα χαραχτιρὶζονε τιν πράκςι ίτε το γνόριζμα διλ. δίχνονε, πός, πύ, πότε έγινε ι πρὰκςι κε πιος ίνε ο βαθμος τυ γνορίζματος τυ αντικιμένυ.

β) Τα επιρὶματα ςτιν πρόταςι δεν αλάζυνε.

γ) Στιν πρόταςι τα επιρίματα ὶνε προςδιοριζμι, ι ένοςί-τυς ὸμος με τις ὰλες λὲκςις τις πρόταςις παραμένι ανέκφραςτι (δεν φανερόνετε με ιδιέτερες αλαγες, όπος γὶνετε ςτις κλιτες λέκςις).

Οςον αφορα το ςχιματιζμο τον επιρ:μὰτον απο ὰλα μέρι τυ λὸγυ, πρέπι να επιςτιθι εδο ι προςοχι τον μαθιτεβόμενον ςτιν προὲλεφςι τέτιον επιριμάτον: **τυ χρόνυ, αφτυ** (το πρότο απτιν γενικι τυ υςιαςτικυ ο χρόνος κε το δέφτερο απτι γεν. τις αντον. αφτος), **δεξια, αριςτερα, γενέα, ένδοξα** απτιν ονομ. τυ πλ. τον υδέτερον τον αντίςτιχον επιθέτον.

Επιπλὲον ι μαθιτες πρέπι να διακρίνυνε τα επιρίματα απτα ομὸιχά-τυς επίθετα (με τα **γενέα** παλικὰρια πολέμιςα **γενέα**).

Τα τροπικα επιρὶματα προςδιορίζυνε το ρίμα, ενο τα ομόιχά-τυς επίθετα προςδιορίζυνε το υςιαςτικο.

β) Οταν ι μαθιτεβόμενι διδάςκοντε τις μετοχες, ο δάςκαλος πρέπι να τυς ανακινόςι, ότι ι μετοχες ςιναντόντε περιςὸτερο ςτι φιλολογικι γλόςα, ςαν απομινάρια τις φιλολογικις γλόςας τον αρχέον ελίνον. Στι ζοντανι ελινικι γλὸςα ι χρὶςι τον μετοχον ὶνε πὰρα πολι περιοριζμένι. Στιν ομιλύμενι γλὸςα τον διανουμένον επίςις ο αριθμὸςτυς ὶνε περιοριζμένος, αν κε ι γλόςα αφτι ίνε περιςὸτερο επιρεαζμένι απτι γλόςα τον βιβλίον. Γι'αφτο ι διδαςκαλία τον μετοχον παρυςιὰζι ιδιέτερες διςκολίες ςτυς μαθιτεβόμενυς.

Ι μετοχες μπορύνε να χάςυνε τιν ςιμαςία τυ χρόνυ κε αποβένυνε τότε επίθετα π.χ. ι **καταδιναςτεβόμενι** λαι κςεςικόθικαν ενὰντια ςτυς εκμεταλεφτές-τυς. Ολες ι μετοχες, όπος κε τα επίθετα, μπορὺνε να γίνυνε υςιαςτικα π.χ. Εκλογικα δικεόματα ςτιν ΕΣΣΡ έχυνε όλι ι **εργαζόμενι.**

γ) Οςον αφορα τα μετοχικα επιρίματα, έχυμε τέτια μόνον χρόνυ ενεςτότα ενεργιτικις μορφις (πίνο-πὶνοντας, γρὰφο-γράφοντας κ.τ.λ.) κε φανερόνυνε τρὸπο (έρχετε τραγυδόντας) κε χρόνο (ανεβένοντας το βυνο, ςινὰντιςα ένα δοςκο).

Τα μετοχικα επιρὶματα έχυνε ςχιματιςτι απτιν ετιατικι τυ ενεςτὸτα τις ενεργιτικις μετοχις κε τιν επιριματικι κατάλικςι **ς** (ο πέζον—τον πὲζοντα + ς πέζοντας).

Εδο πρέπι να τονιςτι:

α) ι πράκςι, πυ διλόνι το κατιγόριμα κε ι πράκςι πυ διλόνι το μετοχικο επίριμα, να αναφέροντε ςε ένα κε το αφτο πρόςοπο. Δεν ὶνε ςοςτες τέτιες προτὰςις: **πλιςιάζοντας ςτιν πόλι, το αμάκςι ςταμάτιςε** β) Δεν γὶνετε να χριςιμοπιίςυμε το μετοχικο επὶριμα ςαν κατιγόριμα, διλ. δεν ὶνε ςοςτο να πύμε: **Εχτελόντας ι εργατικι τάκςι τις ΕΣΣΡ τιν πιατιλέτκα ςε τέςερα χρόνια.**

Το αναπτιγμένο κατιγόριμα ςχιματὶςτικε απτιν ένοςι τυ βοιθιτικυ ρίματος με κὰπια άλι λέκςι, ςινίθος με όνομα υςιαςτικο ὶτε όνομα επίθετο. Τα βοιθιτικα ρὶματα ςε τέτιες περιπτόςις χάνυνε τιν πραγματικί-τυς ςιμαςία (π.χ. **ὶνε, φένετε, θεορίτε, λέγετε** κ.τ.λ.) κε χριςιμέβυνε ςτο αναπτιγμένο κατιγόριμα για να δὶκςυνε

τον χρὸνο. Το ρὶμα **ὶνε** στις προτάσις μεριxες φορες παραλίπετε. Αφτο το φενόμενο πρέπι να το xαταλάβυνε ι μαθιτες, xε για το αςxοπο αφτο πρέπι ιδιέτερα να εxςαςxιθὺνε. Αφτι ι εργαςία ςινδιάζετε xε με τιν ανάπτιxςι τυ λὸγυ.

ΕΠΕΚΣΙΓΙΣΙΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΑ ΤΥ ΕΒΔΟΜΥ ΧΡΟΝΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.

Αναπςίσοντας το πρόγραμα ο δὰςxαλος xε περνόντας απτι διδαςxαλία τις πρότασις ςτο λόγο, πρέπι ν'αναxινόςι ςτος μαθιτεβόμενος, ότι ι προτὰςις μπορύνε να ενοθύνε xε να ςχιματίςονε λόγο, xε τότες τα γνορὶζματα τις πρότασις, πυ απαριθμίςαμε ςτις επεxςιγὶςις τυ πέμπτυ χρόνυ διδαςxαλίας αναφέροντε ςτο λόγο. Ι πρὸτασι αποβένι xομάτι τυ λὸγυ, πάβι να ὶνε ὸλος διόλυ ανεxςάρτιτι xε, επομένος, χὰνι ὲνα μέρος τον γνοριζμὰτον-τις (τελιομένο νόιμα, πυ εxφρὰζετε με το ςταμάτιμα xε χαμίλομα τις φονις).

Ινε απαρέτιτο επίςις να επιςτιθι ι προςοχι τον μαθιτεβόμενον ςε τὺτο: ςτον λόγο ι προτάςις, ςτις οπίες αφτος χορίζετε, αντιxαθρεφτίζονε τις δομένες πλεβρες τις πραγματιxότιτας ςτενα ςινιφαζμένες αμεταxςί-τυς, xε τις ενὸνυνε ςε μια ολόxλιρι ςίνθετι ςxέπςι.

Перевод и приспособление к греч. шк. К. ТОПХАРАС.

Ответ. редактор ПРИНОС Техред. Г. МИЛИДИ

Сдано в набор 6-IV—1935 г. Подписано в печать 17-IV—35 г.
Издание № 149 Уполкрайлит М—01513
Стат. ф. Б6 125x176 Об'ем $1^1/_8$ печ. л.
Тираж 580 Знаков в 1 печ. л. 35.920
Заказ № 604

Тип. и переплетная „Коммунистис". Ростов н-Д. 1935 г.

Τιμι 40 κ.
Цена 40 к.

ПРОГРАММА РОДНОГО ЯЗЫКА

для неполных средних греческих школ

Утверждено Аз-Чер Крайоно

СКЛАД ИЗДАНИЯ:
Московская 53, Ростов н-Д.
КНИГОЦЕНТР